

Elsősegély Nyújtás

1. „A” tételsor

1.1. Közúti balesetnél állt meg segítséget nyújtani. A földön ülő kerékpáros lábszárán, hátul, roncsolt seb látható. A seb erős sugárban, lüktetve vérzik.

1.2. Személyautóval közlekedve gyalogos állítja le, hogy mentődobozt kérjen öntől. Elmondása szerint sajnos nem ért az elsősegélynyújtáshoz, de gyors segítség kellene, mert egy járókelőt késsel megsebesítettek. A kerítésnek támaszkodó sérült nyakának elején-oldalán nagy, tátongó sebet lát. A sérülés mélyéről a vér erős sugárban lüktetve spriccel.

1.3. Személyautóval közlekedve látja, hogy az ön előtt haladó kerékpáros felbukik. Megáll segítséget nyújtani. Az idős sérült arcán horzsolások látszanak, bal könyöke fáj, duzzadt, deformált.

1.4. Autóból kiszálló utasa a havas úton megcsúszott, elesett. A sérült jobb felkarja duzzadt, deformált, a nagy fájdalom miatt nehezen mozgatja.

1.5. Közúti balesetnél állt meg segítséget nyújtani. A kerékpáros gyalogost lökött fel. A sérült bal vállában heves, lüktető fájdalmat érez, karját csak nagy fájdalom árán tudja mozgatni.

1.6. Személygépkocsival közlekedik. Az Ön előtt haladó motoros kanyarban kicsúszik. Megáll segítséget nyújtani. A sérült bukósisakja baloldalon sérült, bal könyökét fájlalja, nagyon nehezen mozgatja.

1.7. Közúti balesetnél állt meg segítséget nyújtani. A bukósisakot viselő segédmotoros bal lábszárából bőségesen folyik a vér.

1.8. A gépkocsi becsapódó ajtaja utasának fejét sebesíti meg. A homlok bal oldalán lévő zúzott sebből folyamatosan, sötétvörös színű vér ürül.

1.9. Közúti balesetnél állt meg segítséget nyújtani. A személygépkocsi utasát a roncsba beszorulva találja meg. Önt kéri, hogy segítsen rajta. A sérült bal alkarján lévő roncsolt sebből, folyamatosan nagy mennyiségű vér áramlik.

1.10. Közúti balesetnél állt meg segítséget nyújtani. Az egyik gépkocsi utasa a roncsba beszorulva ül, a hajás fejbőrén lévő sebből a vér nagy mennyiségben, folyamatosan folyik.

1.11. Autósbolt lengőajtaja az egyik vásárlóra csapódik. A kezében lévő tetőcsomagtartó az üveget kitörte, jobb karja sérült. Könyökhajlatából a nagy mennyiségű vér folyik.

- 1.12.** Közúti balesetnél állt meg segítséget nyújtani. Az oszlopnak ütközött gépkocsiban egy nem beszélő, nem mozgó, szemeit csukva tartó sérült, ülő testhelyzetben, a bal első ülésen található.
- 1.13.** Autóvillamossághoz, hobbi szinten, értő ismerőséhez érkezik. Jól hallható a garázsból egy gépkocsi motorjának hangja. Az ablakon benézve látja, hogy valaki a nyitott ajtajú autóban ül, arccal a kormányra borulva.
- 1.14.** Közúti balesetnél állt meg segítséget nyújtani. Az egyik összetört személygépkocsi vezetőülésében talált sérültnél nem érzél légzést.
- 1.15.** Közúti balesetnél állt meg segítséget nyújtani. Jól látható, hogy az egyik erősen alkoholszagú leheletű sérült füléből világos piros színű folyadék szivárog.
- 1.16.** Közúti balesetnél állt meg segítséget nyújtani. Oszlopnak ütközött személygépkocsiban a kormányra borulva sérültet talál. Bal halántéka táján szivárgó vérzést érzél, szólításra nem válaszol.
- 1.17.** Gyermekülésben utazó, apró műanyag építőjátékkal játszó kisgyermek hirtelen fuldokolni kezd, láthatóan erős légszomjjal küzd. Légvételeit sípoló hangjelenség kíséri.
- 1.18.** Felnőtt utasa szendvicset fogyaszt, miközben beszélgetnek. Hirtelen erősen köhög néhányat, majd láthatóan nem kap levegőt, hangot adni nem tud.
- 1.19.** Ütközést elkerülendő félre kell rántania a kormányt, és vészfékeznie kell. Ezt követően szendvicset fogyasztó utasa ekkor levegőért kapkod, fulladozik. Az autóban ülőknek be van kapcsol- va a biztonsági öve.
- 1.20.** Közúti balesetnél állt meg segítséget nyújtani. Üvegtáblákat szállító kisteherautókról lezúduló üvegdarabok sebesítenek meg segédmotoros kerékpárost. A sérült az úton áll sok-sok apró seb mellett, alkarján arasznyi sebből a vér nagy sugárban spriccel.
- 1.21.** Üzemanyag töltőállomáson a polcokat rendezgető alkalmazott italos üvegek közé esik. Segítségére sietve látja, hogy erősen vérző alkarjából a vér ürül.
- 1.22.** Autószerelés közben társa csuklóját éles lemez szakítja fel. A sebből lüktető vérzést érzél, a sérült arca ijedt, hófehér.
- 1.23.** Kézi autómosóban az egyik alkalmazott megsérült. Ritmusosan lüktetve, erősen vérzik

A „B” tételsor megoldásai:

1. Gerincsérült vizsgálata, ellátása, mozgatása(mozdulatlanság biztosítása, tálca fogás):

- A nyaki gerinctől a gerincoszlop teljes hosszában jelzett fájdalom (ha sérült eszméleténél van) gerincsérülésre emlékeztet.
- Ha a sérült eszméletlen, akkor a körülményekből következtethetünk, pl: magasból zuhanás, baleset. Óvatosan végigtapogatjuk a gerincet az esetleges deformációk észrevételezéséhez.
- Ellátás: Ha a körülmények nem indokolják, teljes mozgástilalom. Ha a sérült eszméletlen, akkor a légutak biztosítása, szükség esetén befúvásos lélegeztetés. Nyaki gerincsérült gyanúja esetén (fejtámla nélküli ütközés) a fejet rögzítjük a sérült mögé állva két kézzel, hüvelykujjal az arc két oldalát, többi ujjunk a nyak és a tarkótájékra essen. Ha a körülmények (veszély) miatt mozdítani kell a sérültet, a mentők megérkezése előtt, tálcafogással mozdítható, ha van 3 megfelelő segítő!

2. Fektetési módok különböző állapotban, bemutatása:

- Hasi sérült: lapos fektetés, alsó végtag felemelés, felhúzása.
- Sock-fektetés: lapos fektetés, alsó végtag felemelése
- Arcsont sérült: hasra fektetni, a homlokát a mellkas alá támasztani
- Ájult: stabil oldalfekvés
- Fejsérülés: *ha szabad és eszméletlen*, stabil oldalfekvés, *ha nem eszméletlen*, megemelt fejjel vízszintesen.
- Mellkasi sérült: félig ülő testhelyzet.

3. Égési sérülés és elsősegélye: A szervezet tűrőképességét meghaladó magas hő hatására jön létre. Megbetegedhet az egész szervezet.

Lehet:

- *első fokú* (bőrpír, fájdalom, kisimult felszín),
- *másodfokú:* égési hólyagok folyadékkal,
- *harmadfokú:* felszakadt hólyagok, szürkés-sárgás nem vérző sebalap

- *negyedfokú*: szenesedett szövetek.

Ellátása: Ha lehetséges, a ruha eltávolítása. Lehetőleg folyóvízzel 30 percig hűteni az égett területet, folyamatos hűtőborogatás. Steril gézlappal fedni, pólyamenetekkel rögzíteni. Többször kevés folyadékkal itatható a sérült. Tilos a sebbe bármit kenni, szórni!

4. Marószert okozta sérülés (testfelületen, belsőleg) és elsősegélye: savak, lúgok okozta sérülések.

- eltávolítani a szennyezett ruhát! (a segélynyújtó ne szenvedjen sérülést!)
- a bőrre került vegyszert itassuk fel! (zsebkendő)
- bőséges folyóvízzel mossuk le a bőrt!(ne szennyezzük az ép felületet.)
- szájba, gyomorba jutott marószert tilos hánytatással eltávolítani! Hígítása vízzel, tejjel! A szájüreg gyakori öblögetése vízzel és kiköpése.
- Közömbösítő oldat használata! (lemosáshoz)

Lúg okozta híg ecetes oldat.

Sav okozta szappanos víz.

5. Idegen test szemben, szemsérülés és elsősegélye: reflexes szemhéjzárás, könnyezés, szúró fájdalom. Apró idegen test könnyezéssel eltávozik Ha nem, tiszta zsebkendő megnedvesített sarkával távolítjuk el. Ha ez is sikertelen, akkor szemorvos.

Ellátása: Mindkét szemre fedőkötés

- steril gézlap, erre vattapogácsa, újabb gézlap, majd ragtapaszcsíkkal a homlokra és az arcra rögzítjük. (jó a körkörös pólyamenet is.).

6. A sokk-folyamat tünetei, megelőzése, elsősegélye. (fektetési mód):

Sokk: vérellátási probléma, önálló betegséggé változik.

A sokk-folyamat tünetei:

- a korábban jajgató beteg elcsendesedése, közömbössége.
- bőre sápadt, szürkés, tapintása hűvös, nyirkos
- pulzusa szapora (100/perc fölött), egyre nehezebben tapintható, mert csökken a vérnyomás.
- szomjúságra panaszkodik, fázik.

Megelőzés: - a sérült nyugalomba helyezése, kíméletes vetkőztetése,

- gyors és eredményes vérzéscsillapítás,
- sokk-fektetés (a fej és a törzs egyszintben, alsó végtagok megemelve, alátámasztva).

Ellátása: - az előbbieket szerint,

- itatása apránként,
- gondos betakarása.
- Lehetőleg ilyen esetben orvossal kérjük a mentőt.

7. Teendők és tilalmak veszélyes anyagot szállító jármű balesetekor:

Teendők: - a gépkocsi motorját leállítjuk,

- az utat mindkét irányból lezárni
- a felesleges személyeket elküldeni,
- gőz, füst esetén csak szél irányából szabad megközelíteni és távozni.

Tilalmak:

- a jármű gyújtását, fényeit bekapcsolni,
- dohányozni,
- a sérült személyt a veszélyzónán belül ellátni. Az elsősegélynyújtónak el kell vinnie a sérültet a veszélyzónából, magát védenie kell gumikesztyűvel, a sérültről levett ruhát, kötszert egy csomóba kell gyűjteni.
- Tilos a vegyi anyaggal szennyezett sérültet szájból orrba lélegeztetni!

A mentők értesítésekor közölni kell:

- vegyi-szennyezésre utaló gyanút,
- a tartályszivárgás, kiszóródás kb kiterjedését,
- a tábláról leolvasott alsó-felső számsort,
- a veszélyzónából eltávolított sérültek helyét.

8. A CO- és benzinmérgezés keletkezése, tünetei és elsősegélye.

Elsősegélye: (CO=> színtelen, szagtalan gáz)

CO keletkezése: kipufogógáz, kazán, helytelenül beszerelt gázkészülékek, idő előtt lezárt széntüzelésű kályha.

Tünetei: szaggató fejfájás, hányinger, izomgyengeség, eszméletvesztés, légzésbénulás.

Elsősegély: tiszta levegőre juttatni, stabil oldalfekvés, légzés hiánya esetén befúvásos lélegeztetés.

Benzinmérgezés keletkezése: szájba-gyomorba jutó benzin, vagy benzingőz belélegzése.

Panaszok: szédülés, fejfájás, hányinger, köhögési inger, erőltetett köhögés.

Elsősegély: egy evőkanál paraffinolajat itatni, mert ez akadályozza a felszívódást.(háromszor annyit itatni, mint amennyit megivott a benzinből). Friss levegő!

9. Csont-izületi sérülések az alsó végtagon és elsősegélye. (mozdulatlanság biztosítása):

Sérülések: a kapcsolódó csontok időlegesen vagy tartósan eltávolodnak egymástól. Szalagsérülés.

Rándulás: erőhatás után a csontok eredeti helyzetükbe visszatérnek

Ficam: a csontfelszínek eltávolodnak, és kóros helyzetben rögzülnek. Az ízület duzzadt, deformált, a végtagot nem tudja mozgatni.

Ellátása: nem zárható ki a csonttörés. Tilos a ficamot „helyre tenni"! nyílt csont -és izületi sérülés kor steril lefedés kell!

Ideiglenes rögzítés:

- a talált helyzetben rögzítjük.
- A rögzítő eszköz olyan hosszú legyen, hogy a sérült terület alatti és feletti ízületet is rögzítse!
- Alakítható rögzítőeszközt az ép végtagon formázzuk, és ezt igazítjuk a sérülthöz.
- A kóros pólyamenetek ne legyenek szorosak.

10. Görcsroham és elsősegélye:

Görcsrohamok: gyerekkori lázgörcs és epilepsziás roham.

Tünetei: lázgörcsà magas láz, a test megfeszül, végtágrángatózás, szem fennakadása.

Ellátás: ügyelni kell a légutak átjárhatóságára, lázcsillapítás (szerek, hűtőfürdő, borogatás).

Epilepszia: idegrendszeri betegség.

Tünetei: merevgörcs, rángógörcs, habzó száj, a nyelvét elharapja, székletet, vizeletet ürít.

Ellátása: Tilos lefogni! Óvni kell a sérüléstől! Roham után ne hagyjuk magára! Szabad légút biztosítása! Orvos hívása!

11. Cukorbeteg vércukorszint csökkenése és elsősegélye.

A vércukorszint csökkenésének tünetei:

- fáradékonyság, gyengeség, verejtékezés, zavart állapot,(összetéveszthető a részegséggel) agresszív lehet,

- ha nem segítséget, elveszítheti az eszméletét, légzése horkoló, majd egyre gyengülő.

Ellátása: az eszméleténél levő beteget cukros vízzel kell itatni (1dl víz, 1 evőkanál cukor, vagy 2-3 db kockacukor).

Az eszméletét vesztett beteghez orvost, mentőt kell hívni!

12. Hasi sérülések, hasüregi vérzés és elsősegélye (klasszikus, illetve sokk esetén):

Fajtai: máj, lép, hasnyálmirigy, gyomor, belek, vese, húgyhólyag (mellkasi sérüléssel együtt is jelentkezhet). Légérzékenyebbek a máj és a lép. Belőlük jelentős vérzés indulhat. A máj -és léptok alatt gyűlik össze ideig a vér, majd később reped át. Ez a kétszakaszos vérzés. Veszélye, hogy hirtelen jelennek meg a súlyos tünetek.

Tünetei: a sérült panasza, tapintásra fokozódó fájdalom, 100/perc feletti könnyen elnyomható pulzus, szürkésfehér sápadtság, hűvös, nyirkos bőr, aluszékonyság, szomjúségérzés (sokktünet).

Ellátása: szigorú fektetés /lapos(sokk)fektetés/,

Fej, törzs egyszintben, alsó végtag felemelve, alátámasztva. Szükség lehet a térdek behajlítására, a térdhajlatban alátámasztjuk.

Tilos: szájon át gyógyszert adni, vagy folyadékot. Orvost, mentőt kell hívni! Nem lehet elszállítani!

13. Koponyát ért ütés lehetséges következményei és elsősegélye(fektetési mód):

A koponyasérülés tünetei:

- kétoldalt különböző pupillatágulat,
- tudatzavar,
- eszméletlenség,
- hányás, légzészavar,
- heves fejfájás, szédülés.

Fajtái:

- agyrázkódás: emlékezetkiesés, szédülés, hányinger, fejfájás, látás-hallászavar
- ellátása: fektetés, *légút biztosítás, stabil oldalfekvés (csak akkor, ha eszméletlen).*

Koponyaalapi törés:

- szem körüli „pápaszem”
- vérömleny az orrból,
- fülből való vérzés

Különösen veszélyes, ha a háton fekvő sérültnek a láthatatlan vérzés a hátsó garatfalon van, amely fulladást okozhat.

Ellátása: - a légutak biztosítás, - Stabil oldalfekvés.

Fektetése: kissé megemelt fejjel, vízszintesen, laza fedőkötés a vérző orra vagy fülre (ha eszméleténél van).

Arckoponyacsont-törés: felső-alsó állcsont törése, orrcsont törése.

Ellátása: állra, orra parittyakötés. A szájüregbe történő vérzéskor nyelési, nyelvmozgási nehézség esetén fektessük hasra!

14. Mellkasban hirtelen jelentkező fájdalom és elsősegélye.(fektetési mód): Szívinfarktus gyanú!

Tünetei: a szegycsont mögött hirtelen jelentkező szorító, markoló fájdalom. Kisugározhat a kulcscsont, a bal váll, a felkar irányába, a hátba. Fulladásérzetet okoz. A szív vérrellátásának zavara a gyanú.

Ellátás: teljes nyugalom, azonnali fektetés. Ha van nála gyógyszer(Nitroglicerín), azt beveheti. Azonnal orvost, mentőt hívni.

Fektetés: félülő helyzet.

15. Betegvizsgáló eljárások, a balesetes levetköztetése.(vizsgálat, ruházat eltávolítás):

Betegvizsgáló eljárások:

- él-e, vagy meghalt,
- ha meghalt, visszafordítható-e,
- ha él, eszméletlen, vagy éber-e,
- ha éber, milyen sérülései vannak (életveszélyes vagy súlyos).

Halál kimondása: - törzstől leválasztott fej,

- Szétzúzott koponya, agyvelő látható

- Több napos vizihulla.

Eszméletlen sérült vizsgálata:

- légzés (légzőmozgások, 10mp-ig figyeljük a légzést, arcunkkal, fülünkkel érzékeljük a légzőmozgást,
- vérkeringés: nyaki ütőéren tapintva 3 ujjunkkal 10 mp-ig.

Levetköztetés: szükséges mértékig. Mindig az ép oldalon kezdjük. A többretegű ruhát egyszerre vegyük le. Ha nem megy hagyományosan, varrás mentén felhasítjuk. A sérült kézről órát, gyűrűt el kell távolítani.

16. Bukósisak eltávolítása.(bukósisak levétele 2 személlyel):

Csak akkor távolítsuk el a bukósisakot, ha az feltétlenül szükséges (rossz légzés, hányás, vérzés). Feltételezni kell a nyakcsigolya sérülését.

Eltávolítás 2 személlyel:

- A sérült feje mögé állva a sisak alsó peremét két kézzel fogva rögzítse a fejet, enyhén maga felé húzza.
- A másik személy oldja ki az áll alatti rögzítő szíjat. Szemben állva fogja meg a két kézzel a sérült fejet hüvelykujjal az arcon, a többivel a nyakon és a tarkón.
- A beteg fejénél lévő személy távolítsa el a sisakot.
- Ezt a rögzítést tartsa meg az egyik, a másik elvégzi a további elsősegélynyújtást.

17. Tájékozódás, teendők baleseti helyszínen, életveszélyre utaló jelek, értékelésük (mentőhívás):

Tájékozódás: az elsősegély megkezdése előtt kell tájékozódnia a történekről, a még meglévő veszélyforrásról. A helyszín biztosítása. Sérültek állapotának felmérése.

Életveszélyre utaló jelek:

- légzőmozgások hiánya,
- mozdulatlanság,
- felszólításra nem reagál,
- a nyak, a vállöv, a felkar, a comb tájékról sugárban ömlő vér,
- az arc szürkés, sápadt, fakófehér, verejtékes.

Értékelés: könnyű, súlyos, életveszélyes sérült.

A mentők hívása: 104, 112.

Mi történt? Hol történt? Hány sérült van? Milyen az állapotuk? Műszaki mentés szükséges-e?

18. Orr- és fogmedri vérzés és elsősegélye.

Orrvérzés okai: baleset, vagy belgyógyászati betegség.

Ellátása: az orrszárnnyak összenyomása. A beteget leültetni, előre hajolva saját maga nyomja az orrszárnnyakat. Ne beszéljen, ne köhögjön, ne szipogjon. Ha nem szűnik meg a vérzés, orvoshoz kell fordulni.

Fogmedri vérzés okai: foghúzás, balesetnél fog elvesztése.

Ellátása: összehajtogatott gézdarabra ráharapni. Ha nem szűnik meg a vérzés, orvoshoz kell fordulni. Tilos öblögetni!

19. Nyílt sérülések, a sebellátás menete, lehetőségei:

Nyílt sérülések: megszakad a bőr folytonossága. A sebzés történhet tompa, éles, hegyes tárggyal. Rangsorolása függ a vérzés minőségétől. Mélyre terjedő sebekből változó vérzés

látható. Az érőidegek sérülése miatt fájdalom, az izmok, inak sérülésekor működéskiesés következhet be. A fertőzés veszélyre vigyázni kell!

Sebellátás:

- Hajszáleres vérzés: csíramentes fedőkötés.
- Visszeres (vénás) vérzés: a seb környékének megtisztítása a sebtől kifelé terjedő mozdulattal. A sebbe semmit sem szabad szórni. Vénás vérzésnél nyomókötést alkalmazunk!
- Ütőeres (artériás) vérzés: gyors ellátás, elhagyható a sterilizálás. Nyomókötés, kivéve a nyaki ütőér sérülésénél. Artériás nyomópontok: két felkar, nyak, lágyékhajlat.
- Artériás nyomókötés: steril gézlapot benyomjuk a sebbe (tamponáljuk), erre újabb gézlapot helyezünk. Kibontatlan gézhengert teszünk erre a helyre. Ezután szorosan körkörös pólyamenettel zárjuk a kötést. Az átvért kötet nem cseréljük, hanem újabb nyomópárnát helyezünk rá!

20. Mentőhívás: ugyanaz, mint a 17. feladatnál. Mi történt? Hol történt (falu, város, utca, házszám, megközelíthetőség, támpont)? Sérültek száma? Kell-e műszaki mentés?

104 vagy 112 hívószám

21. Arckoponya csontok sérülései:

Felső, alsó állkapocs sérülése, orrcsont sérülése. Hasra fordítás. A 13. és 18. feladatok.